

Gurbet Elde Aile Olmak

"Garip kuşun yuvasını Allah yapar", "Gariplerin yardımcısı Allah'tır" deyip yola koyuldular yıllar önce gurbetçiler. "Ver elini Almanya ve Avrupa ülkeleri" demişler, rızık ve maişet için memleketlerinden gurbet ellere düşmüşler. Aslında birkaç dönüm tarla, bir de traktör alıp geri dönmekmiş niyetleri. Aradan yarım asırdan fazla bir zaman geçmiş; ne memleketine dönebilmişler, ne de gurbeti benimseyebilmişler.

Gurbet; anadan babadan, eş'ten, dosttan ve akrabadan ayrılmaktır,

Gurbet; sevdiklerine hasretliktir, özlemdir.

Gurbet; baba ocağını, doğduğu köyünü ve evini terketmektir.

Gurbet; rızık uğruna, ana vatanını ve özyurdunu bırakıp memleket dışına çıkmaktır.

Gurbet; acısıyla, tatlısıyla çocukluk anılarını da bırakıp, yeni bir beldeye göç eylemektir.

Bütün bunları mecburiyet karşısında bırakıp giderken, aynı zamanda memleket hasretiyle de yanıp tutuşmaktır ve bir gün vatanına döneceğinin umut ve hayaliyle yaşamaktır.

Söz buraya gelmişken aile ve gurbet kavramlarının üzerinde duralım biraz. İlk insanlığın var oluşuyla beraber ailenin temelleri de atılmış oldu. Dolayısıyla insanın olduğu her yerde aile var oldu. Toplumun temel yapı taşı diye ifade edildi. Bu temel yapı taşı ne kadar sağlam, ne kadar güçlü olursa ailelerin meydana getirdiği toplum veya toplumlar da o kadar sağlam olur. Aile, geniş aile ve çekirdek aile olmak üzere ikiye ayrılır. Sanayileşme aile yapısını etkileyen önemli bir etken olmuş ve olmaya devam etmektedir. Avrupa'da geniş aile kalmadı desek mübalağa etmemiş oluruz. Avrupa toplumunda çekirdek aile hakimdir. Hatta bireysellik iyice ön plana çıkmış, tek olarak yaşayan insanların sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Her toplumun aile yapısı sahip olduğu kültüre göre farklılıklar göstermektedir. Uzak Doğu'daki bir aile yapısıyla Avrupa'daki bir aile yapısı farklıdır.

Bizim üzerinde durmak istediğimiz konu bu noktadır. Farklı bir toplumun içerisinde, farklı aile özelliklerine sahip azınlığın yaşam mücadelesi. Mücadele kelimesini özellikle kullanıyorum. Çünkü diyar-ı gurbette gerçekten bu durum öz verili bir gayreti gerektirmektedir. Gurbet kavramı açısından şunu söyleyebilirim. İnsanın doğup büyüdüğü, aile ocağının bulunduğu yerden uzak yer, yabancı yerdir. Tabi ki Erzincan'da doğmuş bir insanın İstanbul'a göç edip orada yaşamıyla, Erzincan'da doğmuş bir insanın Avrupa'nın farklı bir ülkesinde gurbet yaşaması apayrı bir durumdur. Birincisinde doğup büyüdüğü yerden farklı bir şehire gitmiş olsan da neticede kendi ülkendesin. İkincisinde ise tamamen farklı bir toplumun içerisinde sin. Dili, dini, kültürü farklı bir toplum. İşte böyle bir gurbette aile olmanın avantaj veya dezavantajlarını değerlendirmemiz gerekir. Avrupa'da Almanya'da yaşayan bir ailenin gözünden değerlendirmeye çalışacağım durumu.

Buralarda çocuklarımızı üç yaşında anaokuluna gönderiyoruz. Ailenin çalışma durumuna göre bu çocuklar haftanın beş gününü, altı ile sekiz saat arasında orada geçiriyorlar vakitlerini. Ana okulların büyük bir kısmı kiliselere bağlı. Dolayısıyla burada sadece çocuğun dil eğitimi, topluma uyum eğitimi değil, zaman zaman dinleriyle, kültürleriyle ilgilide çalışmalar yapılıyor. Eğer siz Müslüman bir aile olarak kendi kimliğinizi, kişiliğinizi, dilinizi ve dininizi koruma adına evde eğitime önem vermezseniz, yetişen çocuk kimlik ve kültür sorunu yaşayacaktır. Şu an Avrupa'da üçüncü nesil yaşam sürüyor. İlk nesil Türkiye'de doğdu, oranın kültürüyle yetişti. İkinci nesil ya Türkiye'de doğdu çocuk iken buraya geldi, ya da burada doğdu. Üçüncü nesil ise tamamen burada doğdu. Bundan

dolayı yaşadığı toplumun özelliklerine alışkın. Dolayısıyla bu iki kuşak arasında çatışmalar oluyor. Eğer gurbette yaşam süren bu ailelerin çocuklarına ciddi bir aile içi eğitim verilmezse asimilasyon kaçınılmazdır. Bu eğitimin başında anadilimiz olan Türkçemiz gelmektedir. Dil, kültürlerin korunmasında önemli bir etkidir. Çocukların ana dili zayıflayıp içinde yaşadığınız toplumun diline hâkim ise o zaman o toplumun televizyonunu izliyor, o toplumun basın yayın organlarını takip ediyor, o dilde yazılmış kitapları okuyor normal olarak. Bunun yansıması, farklı bir kuşak ortaya çıkıyor. Aynı evin içerisinde farklı düşünen ve farklı yaşam anlayışına sahip bireyler meydana geliyor. Bu da aile içi çatışmalara sebep oluyor.

Diğer bir konu ise manevi değerlerimiz. Vatan, bayrak anlayışımız veya sevgimiz. Burada doğup büyüyen neslimiz ülkemizi tatil yapılan bir ülke olarak görüyor. Genç bir delikanlı ile sohbet ederken, konu yaz tatiline geldi ve bana “bu yıl izne gidip gitmeyeceğimi” sordu. Ben de “gideceğim” dedim. Ne kadar kalacaksınız deyince “beş buçuk hafta” dedim. Çok şaşırıldı ve “bu kadar uzun nasıl kalacaksın Türkiye’de?” dedi. “Ne kadar kalmalıyım?” dedim. “En fazla iki hafta” dedi. Bu durum bize gösteriyor ki; aile içerisinde farklı mantaliteye sahip bireyler var. Gurbette aile olmanın zorluklarından bir tanesi de budur.

Gurbette zorlandığımız bir diğer konu; geleceğimiz olan nesillerimizin eğitimi. Buraya gelen ilk neslin planı kısa zamanda geri dönmektir. Durum böyle olunca ileriye dönük kalıcı planlar yapılamadı. Özellikle ikinci nesil bu konuda çok mağdur kaldı. Üçüncü nesilde bu durum biraz olsun aşıldı ve birçok gencimiz üniversite okuyor veya güzel bir meslek yapıyor. Tabi ki, konu buraya gelmişken şu hususu belirtmezsek olmaz; Avrupa’da geleceğimiz olan nesillerimizin kimlik mücadelesinde sivil toplum örgütlerimizin çok büyük katkıları vardır. Bütün bu olumsuzluklara rağmen aile bağlarımız gurbet ellerde dimdik ayakta duruyor. Yine de gönlümüz ve gözlerimiz hep bırakıp geldiğimiz yerlerde.

Gurbette aile olmak bazen öyle bir şeydir ki; vatanında bıraktığın dostluğu, arkadaşlığı, samimiliği bulamamaktır aynı zamanda.

Gurbette aile olmak bazen iki kültür arasında kalmaktır. Öz yurdunda Almanca, Almanya’da yabancı olmaktır gurbetlik.

Gurbette aile olmak memleketi ve memlekettekileri düşününce hüzünlenmektir, kederlenmektir. Memlekete gidince eşi, dostu, arkadaşları ve akrabaları görünce sevinmektir, neşelenmektir.

Gurbette aile olmak zordur. Çünkü memleketindeki o güzelim suyu, temiz havayı ve toprağı bulamaz gurbet diyarında. Ayrıca o samimi dostlukları, güveni, huzuru ve insani değerleri de bulamaz yad ellerde.

Gurbette aile olmak zordur. Çünkü çoluk-çocuk, büyük-küçük herkesi, örf ve âdetlerinden, gelenek ve göreneklerinden kopartır gurbet.

Gurbette aile olmak zordur. Çünkü maddi imkânlardan dolayı bazı şeyler kazanılmıştır, lâkin manevi değerlerden bazı şeyler kaybedilmiştir.

Gurbette aile olmak zordur. Çünkü, gurbetten vazgeçilse, lüks, konfor ve müreffeh bir hayattan mahrum kalınacak. Sıladan vazgeçilse, kimlik, ahlak kaybedilecek ve hatta Allah korusun belki asimile olma tehlikesi bile söz konusu olacak. Sözün kısası, nereden bakarsak bakalım çok zordur.

Ancak güzel tarafları, müjdeli ve mesrû edici tarafları da yok değil gurbetliğin, gurbette aile olmanın.

Bir gün Rasûlullah (sav):

“–Gariplere müjdeler olsun! Gariplere müjdeler olsun! Gariplere müjdeler olsun!” buyurmuştu. “–Ey Allah’ın Rasûlü, garipler kimlerdir?” diye soruldu. Efendimiz (sav): “–Çok sayıdaki kötü insanın arasında bulunan sâlih kişilerdir. Çevresindekilerden onlara isyân edenler, itaat edenlerden daha fazladır” cevabını verdi. (Ahmed, II, 222, 177). Bugün Müslümanlar gerçekten

gariptir. İslam'ı yaşamak zordur. Fitne, fesat, ahlaksızlık ve haksızlık had safhadadır. Bu gurbette de böyle, maalesef sılada da böyledir. Beyhaki'nin Şuabü'l-İman'da 9888 nolu mürsel hadisinde, Hz. Peygamber Efendimiz'den (sav) naklen şöyle diyor: "Herhangi bir mümin, ağlayıcıları bulunmayan bir gurbette ölürse, herhalde ona yer ve gök ağlar" buyuruyor. Gurbette olmak zordur ama güzellikleri de vardır... Bununla birlikte gerçekte sılada olanlar da gurbette sayılır diyebiliriz. Çünkü hepimizin anavatanı cennettir. Müjdeler olsun gariplere, gurbetçilere ve cennetliklere. Söz buraya gelmişken Necip Fazıl'ın Gurbet isimli şiiriyle yazımızı bağlayalım.

Dağda dolaşırken yakma kandili,
Fersiz gözlerimi dağlama gurbet!
Ne söylemez, akan suların dili,
Sessizlik içinde çağlama gurbet!

Titrek parmağınla tutup tığını.
Alnıma işleme kırışığını
Duvarda, emerek mum ışığını,
Bir veremli rengi bağlama gurbet

Gül büyütenlere mahsus hevesle,
Renk dertlerimi gözümde besle!
Yalnız, annem gibi, o ılık sesle,
İçimde dövünüp ağlama gurbet!..